Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Historia nowożytna Polski – ćwiczenia, PG_00205544		
Kierunek studiów	Historia (O)		
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu	2027/2028
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć	Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji	na uczelni
Rok studiów	2	Język wykładowy	polski
Semestr studiów	3	Liczba punktów ECTS	2.0
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia	zaliczenie
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Historyczny -> Instytut Historii -> Zakład Historii Nowożytnej		
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot	dr Tomasz Bednarz	
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		

Formy zajęć							
	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	0.0	30.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						

Aktywność studenta i liczba godzin pracy					
	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów	Udział w konsultacjach	Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30	2.0	18.0	50

Cel przedmiotu	
	ćwiczenia mają za zadanie 1) Zapoznanie studentów z głownymi edycjami źródeł do epoki nowożytnej w Polsce 2) podstawowych metod analizy zjawisk demograficznych oraz społeczno-gospodarczych 3) samodzielne próby analityzy wybranych źródeł (praca zaliczeniowa)

Efekty uczenia się przedmiotu

Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
[HISTL3_U02] Potrafi dobierać metody i narzędzia właściwe dla pracy historyka, w tym zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne.	Potrafi poprawnie dobierać i stosować odpowiednie metody i narzędzia właściwe dla pracy historyka - badacza dziejów nowożytnej Polski, w tym samodzielnie, dobierać literaturę uzupełniającą do omawianych zagadnień, wykorzystując m.in. materiały i bazy danych udostępniane online	[SU2] prezentacja/projekt/referat/ raport
[HISTL3_W09] Zna i rozumie w zaawansowanym stopniu metody analizy i interpretacji źródeł historycznych oraz ich znaczenie w badaniach historycznych.	Posiada zaawansowaną wiedzę pozwalającą na analizę i interpretację źródeł historycznych odnoszących się do historii Polski XVI-XVIII wieku	[SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
[HISTL3_W05] Ma zaawansowaną wiedzę na temat dorobku historiografii, różnorodności punktów widzenia oraz ma świadomość istnienia w naukach historycznych i pokrewnych różnych punktów widzenia, determinowanych różnym podłożem narodowym i kulturowym	Ma zaawansowaną wiedzę na temat dorobku historiografii w odniesieniu do historii Polski XVI-XVIII w. i świadomość istnienia różnych punktów widzenia wśród badaczy	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
[HISTL3_K02] Jest gotów do wypełniania zobowiązań społecznych i zawodowych związanych z wybraną specjalnością oraz do współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego w zakresie edukacji i promocji dziedzictwa historycznego i kulturowego Polski, regionu i Europy.	Ma świadomosć dziedzictwa historycznego Polski i swojego regionu i jest gotów do jego promocji w swoim otoczeniu społecznym	[SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
[HISTL3_W02] Ma zaawansowaną, uporządkowaną chronologicznie i tematycznie, wiedzę o historii dawnych i współczesnych ziem polskich	Ma zaawansowaną, uporządkowaną chronologicznie i tematycznie, wiedzę o dziejach nowożytnej Polski	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
[HISTL3_U04] Potrafi brać udział w debacie – przedstawiać i oceniać różne stanowiska oraz prowadzić dyskusję z wykorzystaniem fachowej terminologii z zakresu nauk historycznych.	Potrafi dyskutować na temat omawianych zagadnień z zakresu historii Polski XVI-XVIII wieku, stosując poprawnie fachową terminologię z zakresu nauk historycznych	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja
[HISTL3_U01] Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę:do rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów z zakresu historii poprzez właściwy dobór źródeł, ich krytyczną analizę oraz syntezę informacji oraz formułować i rozwiązywać problemy z zakresu wybranej specjalności	Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę i poprzez właściwy dobór źródeł informacji oraz krytyczną ich analizę, rozwiązywać problemy z zakresu historii nowożytnej Polski	[SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna

Treści przedmiotu

Problematyka ćwiczeń: historia ustroju; funkcjonowanie prawa; gospodarka, społeczeństwo i ideologia Rzeczypospolitej Obojga Narodów; dzieje kultury i stosunków wyznaniowych

Wymagania wstępne i dodatkowe

Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się

Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
aktywnosć na zajęciach	51.0%	20.0%
praca zaliczeniowa	51.0%	30.0%
kolokwium	51.0%	50.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Społeczeństwo. Demografia: Źródła: omówienie przydatności zachowanej dokumentacji: M. Kopczyński, Studia nad rodziną chłopską w Koronie w XVII-XVIII wieku, Warszawa 1998, s. 35-42; 65-87. Literatura przedmiotu: C. Kuklo, Demografia Rzeczypospolitej przedrozbiorowej, Warszawa 2009, s. 51-102. C. Kuklo, Rodzina staropolska na tle europejskim. Podobieństwa i różnice rytmów rozwoju, Przeszłość Demograficzna Polski, 26, 2005, s. 27-45. 2.Gospodarka źródła: Sz. Starowolski, Reformacja obyczajów polskich, 1650, w: Merkantylistyczna myśl ekonomiczna w Polsce XVI i XVII wieku. Wybór pism, wyb. J. Górski, E. Lipiński, Warszawa 1958, s. 193-256. S. Zaremba, Okulary na rozchody w Koronie i z Korony, 1623, w: Merkantylistyczna myśl ekonomiczna w Polsce XVI i XVII wieku. Wybór pism, wyb. J. Górski, E. Lipiński, Warszawa 1958, s. 257-329. Literatura przedmiotu: J. Topolski, Gospodarka polska a europejska w XVI-XVIII wieku, Poznań 1977, s. 9-46; 71- A. Mączak, Rozwój folwarku pańszczyźnianego, [w:] Dzieje gospodarcze Polski do r. 1939, Warszawa 1980, s. 135-225. Fakultatywnie: A. Wyczański, Studia nad folwarkiem szlacheckim w Polsce w latach 1500-1580, Warszawa 1960. 3. Wieś. Szlachta Źródła: Walerian Nekanda-Trepka, Liber Chamorum, Wrocław 1963 (wyd. 2: 1995); Lustracja województw Prus Królewskich 1765, t. 1, Województwo pomorskie, wyd. J. Dygdała, Toruń 2003, s. 92-99 (Mirachowo) J. Kitowicz, Opis obyczajów za panowania Augusta III, Warszawa 1985, lub inne wydania. Literatura przedmiotu: J. Topolski, Gospodarka polska a europejska w XVI-XVIII wieku, Poznań 1977, s. 99-111 (Działalność gospodarcza Mikołaja Reja: przykład aktywizacji szlachty). 4-5. Wieś. Chłopi Źródła: Lustracja dóbr królewskich województw wielkopolskich i kujawskich 1659-1665, cz. 2, Województwa sieradzkie, łęczyckie, wyd. Z. Górski, J. Pakulski, A. Tomczak, Toruń 1996, s. 88-91. Lustracja województw Prus Królewskich 1765, t. 1, Województwo pomorskie, wyd. J. Dygdała, Toruń 2003, s. 47-49; 51-52 (Reda, Kniewo). Źródła do dziejów ekonomii malborskiej, t. 2, wyd. W. Hejnosz, J. Gronowski, Toruń 1960, s. 114-116 (wies Kacenas, wieś Altenfeld). S. Grodziski, Kronika Jazowska. Zapiski do dziejów Sądecczyzny z lat 1662-1829, Teki Archiwalne, 13, 1971, s. 195-252. Literatura przedmiotu: A. Wyczański, Wieś polskiego odrodzenia, Warszawa 1969. A. Wyczański, Czy chłopu było źle w Polsce XVI wieku?, Kwartalnik Historyczny, 85, 1978, 3, s. 627-641. A. Sucheni-Grabowska, Materiały do dziejów kultury materialnej chłopów chłopów w województwie sieradzkim i ziemi wieluńskiej, w: Studia z dziejów gospodarstwa wiejskiego, t. 2, red. J. Leskiewiczowa, Wrocław 1959, s. 277-329. Fakultatywnie: Kontrowersje i dyskusja na marginesie książki Adama Leszczyńskiego, Ludowa historia Polski: https://histmag.org/Czy-polscy-chlopi-byli-niewolnikami-wyzyskiwanymi-przez-szlachte-chybiony-i-niebezpieczny-tok-myslenia-22723 (dostęp 25.10.2023). 6.Miasta i mieszczanie Źródło: Lustracja województw Prus Królewskich 1765, wyd. J. Dygdała, Toruń 2003, s. 6-15 (Puck). Literatura przedmiotu: S. Gierszewski, Obywatele miast Polski przedrozbiorowej, Warszawa 1973, s. 31-79. M. Bogucka, H. Samsonowicz, Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej, Wrocław 1986, część druga, s. 321-588. 7. Gdańsk i Rzeczpospolita źródło: Nicolausa Volckmara Viertzig Dialogi (1612). Źródło do badań nad życiem codziennym w dawnym Gdańsku, wyd. E. Kizik, Gdańsk 2005, (wstęp i rozmówka nr 8: s. 42-55). Gdański inwentarz mienia domowego Magdaleny Szumanowej z 1706 roku, wyd. A. R. Chodyński i H. Dwilewicz, Wrocław 1984. Literatura przedmiotu: W. Czapliński, Problem Gdańska w czasach Rzeczpospolitej szlacheckiej, Przegląd Historyczny 1952, nr 2, tom 43, s. 273286. E. Cieślak, Miejsce Gdańska w strukturze Rzeczpospolitej szlacheckiej (XVXVIII w.), w: Strefa bałtycka w XVIXVIII w. Polityka społeczeństwo gospodarka. Ogólnopolska sesja naukowa, red. J. Trzoska, Gdańsk 1993, s. 3750. E. Kizik, Gdańszczan świat realny i wyobrażony w XVII wieku, Karto-Teka Gdańska, 2 (9) 2021, s. 24-48. https://doi.org/10.5281/zenodo.7430178. Historia Gdańska, t. 2: 14541655, t. 3/1: 16551793, red. E. Cieślak, Gdańsk 1982, 1993 (wybrane fragmenty). 8. Żydzi w społeczności staropolskiej Źródło: Z. Guldon, J. Wijaczka, Procesy o mordy rytualne w Polsce w XVI-XVIII wieku, Kielce 1995, Aneks źródłowy (przykład procesu). Literatura przedmiotu: Z. Guldon, Źródła i metody szacunków liczebności ludności żydowskiej w Polsce w XVI-XVIII wieku, Kwartalnik Historii Kultury Materialnej, 1986, 2, s. 249-26. Z. Guldon. J. Wijaczka, Procesy o mordy rytualne w Polsce w XVI-XVIII wieku, Kielce 1995. A. Eisenbach, Emancypacja Żydów na ziemiach polskich 1785-1870 na tle europejskim, Warszawa 1988, s. 37-60. fakultatywnie: E. Kizik, Żydzi w Gdańsku i jego przedmieściach do 1793 r. [w:] Wokół Wielkiej Synagogi. Szkice z dziejów Żydów gdańskich, red. E. Barylewska-Szymańska, Gdańsk 2019, s. 56-78; E. Kizik, Żydzi przed gdańskim Sądem Wetowym w połowie XVIII wieku, [w:] Z przeszłości Żydów polskich. Polityka gospodarka kultura

		społeczeństwo, red. J. Wijaczka, G. Miernik, Kraków 2005, s. 49-64. 9.Kobiety Źródło: Inwentarze mieszczaństwa z lata 1528-1635 z ksiąg miejskich Poznania, Poznań 1961, s. 116- 118, nr 162. A. Karpiński, Kobieta w mieście polskim w drugiej połowie XVI i w XVII wieku, Warszawa 1995. C. Kuklo, Kobieta samotna w społeczeństwie miejskim u schyłku Rzeczypospolitej szlacheckiej. Studium demograficzno-społeczne, Białystok 1998. M. Koczerska, Geneza, znaczenie i program dalszych badań nad kobietą w średniowieczu i nowożytności, w: Kobieta i rodzina w średniowieczu i na progu czasów nowożytnych, Toruń 1998, s. 5-32. M. Bogucka, Reformacja i kontrreformacja a pozycja kobiet u progu ery nowożytnej, w: Kobieta i rodzina w średniowieczu i na progu czasów nowożytnych, Toruń 1998, s. 175-192. 10. Polowanie na czarownice w Rzeczpospolitej (przejaw mizoginizmu czy bezsilności?): Źródło: Z. Guldon, Proces czarownicy we wsi Staniszewo w 1695 r., Studia z Dziejów Kościoła Katolickiego, t. 1, 1961, s. 150-161. Literatura przedmiotu: B. Baranowski, Procesy czarownic w Polsce w XVII i XVIII wieku, Łódź 1952. J. Wijaczka, Procesy o czary w Prusach Książęcych (Brandenburskich) w XVI-XVIII w., Toruń 2007, s. 5-30 (wstęp). J. Wijaczka, Kościół wobec czarów w Rzeczypospolitej w XVI-XVIII wieku (na tle europejskim), Warszawa 2016, s. 9-83, 115-167. J. Wijaczka, Próba zimnej wody (pławienie) w oskarżeniach i procesach o czary w państwie polsko-litewskim w XVIXVIII wieku, Odrodzenie i Reformacja w Polsce, 60, 2016, s. 73-110. M. Pilaszek, Procesy o czary w Polsce w wiekach XV-XVIII, Kraków 2008, s. 268-332, 11.Kwestie wyznaniowe Źródło: R. Żelewski, Akta i relacje dotyczące zburzenia zboru kalwińsko-luterańskiego w Krakowie w r. 1574, Teki Archiwalne, 2: Z dziejów Odrodzenia w Polsce, Warszawa 1954, s. 109-115; 125-128 (nr 7); 128-129 (nr 8). Literatura przedmiotu: E. Kizik, S. Kościelak, U źródeł reformacji w Europie i w Rzeczpospolitej, w: Gdańsk protestancki w epoce nowożytnej. W 500-lecie wystąpienia Marcina Lutra, t. 1: Eseje, red. E. Kizik, S. Kościelak, Gdańsk 2017, s. 16-39. W. Kriegseisen, Protestantyzm w Rzeczpospolitej szlacheckiej, w: w: Gdańsk protestancki w epoce nowożytnej. W 500-lecie wystąpienia Marcina Lutra, t. 1: Eseje, red. E. Kizik, S. Kościelak, Gdańsk 2017, s. 40-63. 12.Sarmatyzm: Literatura przedmiotu: J. Tazbir, Stosunek do obcych w dobie baroku, [w:] Swojskość i cudzoziemszczyzna w dziejach kultury polskiej, Warszawa 1973, s. 80-112. I. Lewandowski, Rzymska i rzymsko-sarmacka genealogia rodów szlacheckich w niektórych herbarzach staropolskich, [w:] Świadomość historyczna Polaków. Problemy i metody badawcze, red. J. Topolski, Łódź 1981, s. 227-249. A.F. Grabski, Myśl historyczna polskiego Oświecenia, Warszawa 1976, s. 15-55. S. Cynarski, Kilka uwag w sprawie sarmatyzmu w Polsce w początkach XVII wieku, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, 140, Prace Historyczne, 17, 1966, s. 117-132. H.-J. Bömelburg, Polska myśl historyczna a humanistyczna historia narodowa (1500-1700), tłum. Z. Owczarek, Kraków 2011, s. 502-516. 13.Kultura codzienna. Pogrzeb staropolski A. Chrościcki, Castris et astris. Kazania i relacje pogrzebowe jako źródła historii sztuki, Biuletyn Historii Sztuki, 30, 1968, 3, s. 384-395, J. A. Chrościcki, Pompa funebris. Z dziejów kultury staropolskiej, Warszawa 1974. Vanitas. Portret trumienny na tle sarmackich obyczajów pogrzebowych, katalog wystawy w Muzeum Narodowym w Poznaniu listopad 1996-luty 1997, wyd. J. Dziubkowa, Poznań 1996 (artykuły). M. Rożek, Uroczystości w barokowym Krakowie, Kraków 1976.
	Uzupełniająca lista lektur	zostanie podana na zajeciach
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania		
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.